

WORLD PARROT TRUST

PsittaScene Vol. 25 nr 2, maj 2013
Översättning Tiina Håkans/Lars Persson
www.parrots.org
sweden@worldparrottrust.org

Innehåll

- 2 Från direktören - Jamie Gilardi
- 3 Frisläppning för återställande – en ny roll för sällskapspapegojor
- 5 En vild tanke – att få blåstrupiga aror till Bolivia
- 6 En dröm blir verklig - Paradise Park-fåglar får klartecken
- 8 Överväganden om återintroduktion
- 12 Den långa vägen hem – Gråpapegojor återvänder till Uganda
- 14 En ny generation – ett frisläppningsprogram i Honduras
- 18 Födoämnen i naturen, möjligheter för sällskapsfåglar
- 22 PsittaNytt – Papegojnyheter och händelser
- 24 Papegojor i det fria – ljusröda aror vid ruinerna i Copán

Från direktören

Först hörde vi deras rop högt över regnskogens översta skikt och sedan såg vi glimtar av rött, blått och gult då ett dussintal ljusröda aror flög inemot Mayaruinerna vid Copán förra månaden. Det var ett morgontidigt ljud från ljudliga fåglar som tumlade runt men också ett ljud av återkomst – och då av dessa spektakulära fåglar som tagit sig tillbaka till denna rätta och ursprungliga plats under Centralamerikas himmel. Av flera anledningar skulle detta aldrig ha hänt och vi skulle aldrig ha drömt om att dessa aror kunde överleva i ett utvecklat men utarmat område som västra Honduras (se "En ny generation", sidan 14). Men de trivdes och flög runt i dalgången och livnärde sig utmärkt på den vilda vegetationen och åtskilliga par lade redan ägg denna säsong!

Vi har lärt oss en hel del genom detta projekt och de dussintals andra frisläppningar av konfiskerade och i fångenskap uppfödda fåglar, inte bara i Centralamerika utan i Karibien, Sydamerika, Afrika, Indien och Indonesien. Vi har lärt oss hur vi ska fullgöra jobbet och vad som verkligen spelar roll för att få en lyckosam utgång. Men kanske viktigare är att på grund av dessa frisläppningsprojekt så utvecklar vi ett allt mera effektivt verktyg som får oss att

med tillförsikt starta nya projekt och utveckla nya papegojpopulationer på platser där de lokalt utrotats. Detta har i sin tur fått oss att se vår uppgift med att rädda sällsynta papegojor från utrotning i ett helt nytt ljus och har också omdefinierat vilken roll fåglar i fångenskap kan spela i vilda papegojors framtida återväxt.

I hela detta nummer så tar vi upp frisläppningar för återställning och diskuterar de komplexa frågorna som vi har att beakta i denna process. Vi firar också den betydande milstenen för WPT då vi förbereder frisläppningen av sex blåstrupiga aror som uppfötts i England och som framgångsrikt förts till Bolivia (artiklar som börjar på sidan 3). Detta projekt skulle inte ha varit möjligt utan stöd från åtskilliga enskilda personer och organisationer. Särskilt vill vi tacka Steve Martin och hans "Natural Encounters Conservation Fund". Steve började för över ett decennium sedan med att föda upp blåstrupiga aror för detta specifika ändamål och har tagit fram tiotusentals dollar till stöd för detta program. De första fåglarna som togs "hem" till Bolivia var från Paradise Park i Cornwall i England där WPT grundades 1989. Snart kommer medlemmar av "Natural Encounters"-flocken att bli ett stycke historia. Vänta bara!
Jamie Gilardi – direktör

Omslag

Framsidan En vitpannad amasonpapegoja (*Amazona albifrons*) livnär sig på ett Chinaberry-träd (vit ceder) i södra Kalifornien. Att skaffa mat utgör en stor del av en papegojas dagliga liv. Vi kan lära oss en hel del från vad de äter i naturen och därmed ge sällskapspapegojor en bättre och mera ändamålsenlig diet (se sidan 18). © Bowles/Erickson – californiaparrots.us

Baksidan Ljusröda aror (*Ara macao*) fanns en gång i hela Centralamerika tills de nära nog utrotades för att bli handelsvaror. I Honduras så återförs nu dessa aror i ett gräsrotsprogram till sitt urgamla hem bland pittoreska Mayaruiner och svarar därmed för återgång till total helhet (se sidan 14). © Lloyd Davidson

Citat:

Vi har lärt oss och insett i fall efter fall att frisläppta fåglar inte bara överlever utan också mår bra.

Frisläppning för återställande

Av Jamie Gilardi

FÖR EXAKT ETT DUSSIN ÅR SEDAN, skrev jag en artikel i *PsittaScene* som hette "Breeding Parrots for Conservation – att uppföda papegojor för bevarande." I denna tog jag fram hur troligt det var att i fångenskap uppfödda papegojor skulle kunna vara ett direkt bidrag till att bevara papegojor i det fria. Slutsatsen i maj 2001 var ett ja, det är möjligt, men endast i särskilt extraordinära fall. Då jag idag åter läser denna artikel så är jag lättad över att finna att den inte var komplett felaktig utan jag kan ta fasta på två fundamentala saker som vi lärt under dessa år – en lite tråkig och den andra mycket uppmuntrande.

FÖRST DE TRÅKIGA NYHETERNA: Från tid till annan finner forskare att papegojor som de trodde mår bra i det fria inte mår så bra som de trodde. I några fall finns ingen information alls om fåglarna och i några fall är informationen inte särskilt trovärdig. I några fall har det visat sig att det som man trodde var en fågelart är två och en av dessa visar sig vara mycket sällsynt. För mycket välkända fåglar som solparakit (*Aratinga solstitialis*), Timnejako (*P.e. timneh*), rödpannad araparakit (*Rhynchopsitta pachyrhyncha*), gultofskakadua (*Cacatua sulphurea*), gulnackad amasonpapegoja (*Amazona auropalliata*) och även mjölnaramason (*Amazona farinosa*) är de verkliga antalen av kända fåglar i det fria förvånansvärt och anmärkningsvärt låga. För att göra saken värre är de återstående fåglarna dessutom ofta

utspridda över stora områden i mycket fragmenterade habitat. Livshistoriken visar också på andra utmaningar. Många papegojor tar lång tid på sig innan häckning påbörjas och inte alla vuxna papegojor häckar varje år och de är notoriskt selektiva då de väljer partner. Då allt beaktas är verkligheten att medan åtskilliga hundra fåglar i det fria ser ut att vara välmående så är det ändå i verkligheten ett litet antal häckande par. Avkomman kan eller kan möjligen inte finna eller acceptera en passande partner vilket är väsentligt för ny häckning och eventuell återväxt.

SÅ VILKA ÄR DE GODA NYHETERNA? Under gångna decennium har vi inom WPT lärt oss att då man introducerar nya papegojpopulationer på platser där de drivits mot utrotning, är det inte bara möjligt, utan mycket lättare än vad vi föreställt oss. Naturligtvis beror det på noggrann planering som kopplats med omsorgsfullt urval och förberedelser med fåglarna. Hur lärde vi oss detta? Ärligt sagt som ett resultat av handeln med fåglar. Det är onekligen ironi att handeln med vilda papegojor som annars är en väldigt tragisk företeelse har hjälpt oss att förstå hur vi bäst frisläpper fåglar för bevarande. Tusentals papegojor av dussintals arter har konfiskerats från handel. Dessa fåglar har öppnat våra ögon hur framgångsrika dessa frisläppningar kan vara. Vi har i exempel efter exempel lärt oss att frisläppta fåglar inte bara överlever utan anpassar sig snabbt till lokala födokällor, häckar framgångsrikt och nya växande populationer utvecklas.

I EFTERHAND är det nu lätt att se sådana positiva exempel. De tydligaste fallen är fåglar som har introducerats av misstag utanför sitt historiska område...fåglar som man nu refererar till som "feral" (vilda) papegojor. Medan många av dessa är vanliga såsom munkparakiter (*Myiopsitta monachus*) och halsbandsparakiter (*Psittacula krameri*) är andra hotade i sina ursprungliga habitat som Finschs amason (*Amazona finschi*), gultofskakadua och även gråpapegojor i Kongo. Faktumet att de överlever och häckar trots den mera tillfälliga introduktionen i områden som utgör mindre passande habitat så visar det oss en hel del om möjligheterna vid noggrant planerad frisläppning av valda och friska fåglar i sina naturliga habitat.

TACKSAMT NOG har de gångna tolv åren gett oss viktiga lärdomar. Vi är nu förtjusta över att inkludera både konfiskerade och uppfödda fåglar i våra bevarandeaktioner på ett mera omfattande sätt än vi ursprungligen avsåg. I detta nummer kan du se tillämpningar såsom återställandet av ljusröda aror i Honduras, återförande och den planerade frisläppningen av gråpapegojor i Uganda och det mest spännande för oss nämligen det första överförandet av i fångenskap uppfödda blåstrupiga aror till Bolivia för att stödja denna kritiskt hotade art.

SLUTLIGEN DET var frisläppningen av konfiskerade fåglar som hjälpte oss att förfina nyckelkomponenterna och fick oss att ställa följande fråga om vi framgångsrikt kan frisläppa vanliga fåglar från handeln varför inte också tillämpa samma metod för allvarligt hotade fåglar? Svaret är klart att vi kan och vi bör och vi finns för att utföra detta!

Bildtexter:

(sidan 4) En blåpannad amasonpapegoja som är frisläppt i Brasilien bär en sändare för att kunna spåras.

(ovan) Uppfödning och frisläppning i Bolivia kan visa sig vara kritiskt för återställandet av den blåstrupiga arapopulationen.

En vild idé

Av Steve Milpacher

DET FANNS ENDAST NÅGRA FÅ HUNDRA FÅGLAR kvar vid den tid då vilda blåstrupade aror (*Ara glaucogularis*) skyddades från tjuvjägare under tidigt 1990-tal. De var relativt okända för forskare under 1970-talet och under tidigt 1980-tal fångades troligen över tusen fåglar för handel. Fram till denna dag återstår endast mellan 115 och 125 individer av populationen i det fria vilket gör denna fantastiska bolivianska art till en av de mest hotade i världen. Flera organisationer började under sent 1990-tal arbeta med att bedöma statusen hos denna art, att klargöra faktorer som begränsade populationens återhämtning, att höja medvetandegraden, att skydda arornas habitat och att vidta åtgärder för att rädda arten. World Parrot Trusts fältarbete med blåstrupiga aror började 2002 och är än idag ett av våra kärnprojekt. Vi fokuserade initialt på att bestämma varje känd individs lokalisering, att förstå artens ekologi och användning av habitat, att lära känna deras vanor då det gällde bobyggande och användande av boplatser och med att bestämma de faktorer som begränsade deras återhämtning. Vi har implementerat ett antal direkta bevarandemetoder under senaste decennium som inverkat på den låga reproduktionen. Under bra år försökte 10 till 12 par häcka och föda upp 5 till 9 ungar totalt och det var endast där bona var skyddade och ungarna direkt stödda av fältpersonal. Då de lämnades oskyddade misslyckades nästan all häckning på grund av predation och miljöfaktorer. Under perioder med lång torka kan möjligheten för fåglarna att skaffa föda störas och då mest påtagligt då det rör frukter från motacú-palmen, en nyckelföda för arorna. Under sådana dåliga år (3 av de senaste 9) har alla häckningsförsök misslyckats och inga nya fåglar fötts som kunnat öka populationsantalet.

PASSANDE HABITAT ÄR TILLGÄNGLIGA i stora delar av arornas historiska område, ett område som uppskattas vara över 35 000 km². Det visar sig olyckligtvis att artens populationsdensitet är alltför låg för att riktig återväxt ska kunna ske. I årtal har vi anpassat oss till denna verklighet och har gjort noggranna beredningsplaner. Den bolivianska regeringen antog under tidigt 2012 vårt förslag att förstärka populationen genom ett uppfödning- och frisläppningsprogram i Bolivia genom att nyttja blåstrupiga aror som fanns på andra håll i världen. I en banbrytande ansträngning arbetar vi nu med att föra in fåglar som uppfötts i UK och USA.

De första av dessa fåglar anlände till Bolivia i mars 2013. Här är deras historia...

Drömmen blir sann

Av David Woolcock

Den 23e september 1992 såg jag en blåstrupig ara för första gången. Vi mottog sex unga i fångenskap uppfödda fåglar, kända som *Ara caninde*, i Paradise Park i Cornwall, UK. DESSA UNDERBARA FÅGLARS KARAKTÄR OCH CHARM TJUSADE STAB OCH BESÖKARE. Då de växte upp separerade vi dem i par och försökte få dem att häcka. Det var emellertid inte förrän i februari 2004, nästan tolv år efter det att de anlände till parken som de fick sina första ägg. Efter några justeringar i programmet fick fåglarna vackra ungar som de själva skötte. Under dessa år så uppmärksammades det ödesdiga tillståndet hos den vilda blåstrupiga arapopulationen. World Parrot Trust som grundades och har sitt huvudkvarter i Paradise Park skapade ett bevarandeprogram i Bolivia vid ungefär samma tid som våra första ungar kläcktes. Vår dröm var att en dag kunna återföra blåstrupiga aror till Bolivias natur. En sådan tanke var vid denna tid inte okontroversiell. Många trodde inte det var möjligt. Ändå skötte

vi fåglarna för att minimera alla risker som kunde störa våra ambitioner. De hade ingen kontakt med andra arter i sina voljärer. Alla ungar huserade i stora inhägnader och fick bara umgås med sina föräldrar eller med andra unga blåstrupiga aror.

Snabbt då fram till den 29e augusti 2012, en verkligt viktig dag – dagen då vi fick bekräftelse från Bolivia att de accepterade WPTs plan att återföra fåglar tillbaka till landet.

Importtillstånd skulle omfatta sju fåglar från UK. Nu hade vårt arbete börjat på riktigt. Vi hade först att välja ut sju fåglar som skulle bli de första att returneras till Bolivia. Vi valde ut sex fåglar som hade levt tillsammans som grupp sedan november 2011. Den sjunde fågeln var en unge från 2012 som fortfarande var tillsammans med sina föräldrar och två syskon i den voljär där den fötts. Vi hade nu att ansöka om exporttillstånd hos UK CITES-kontoret för sju fåglar. Vi var tvungna att inte bara lämna fullständiga detaljer om fåglarna (ålder, kön, mikrochip-nummer etc.) utan också detaljerad information om deras föräldrar. UK CITES-kontoret behandlade vår ansökan mycket fort och vi hade snart exportlicensen i våra händer. Vi behövde nu hälsointyg som krävdes av det bolivianska departementet. Det fanns dock ingen av det bolivianska departementet erkänd hälsodokumentation för fåglar. Efter ett stort antal e-mails under flera veckors tid så avklarades även detta. Medan allt detta pappersarbete utfördes så påbörjade fåglarna sin obligatoriska 60 dagars karantän och med kompletterande undersökningar. Vi skulle nu arrangera transportererna. Lätt som en plätt? Inte en chans! Såsom så många saker vi upptäckt under resans gång fick vi bryta ny mark. Såsom tjänstemannen vid Heathrow Airport kortfattat uttryckte det "Bolivia är inte den lättaste platsen att transportera levande djur till men det går!" Vår ideala rutt hade varit från Heathrow över Miami till Santa Cruz i Bolivia. Vår denna speciella plan var emellertid inte möjlig på grund av tekniska och logistiska skäl. Transportagenten var dock mycket skicklig och undersökte varje möjlighet och fick slutligen två rutter att bli en Inter Line. (Jag hade inte heller någon aning om vad det betydde! I grunden betyder det att samarbeta). Rutten bekräftades slutligen – Heathrow till Madrid och till Santa Cruz. Denna medförde ett annat möjligt problem eftersom fåglarna inte skulle lämna EU från London utan från Madrid. Vi behövde nu på grund av detta ansöka om ytterligare ett hälsointyg (benämnt TRACES-certifikat). Så med alla preliminära tester på fåglarna, med CITES-tillstånden på plats, hälsointyg i ordning och transportburar förberedda så var allt på plats och vi förberedde en avresa den 23e januari 2013. Det var då en intensiv regnperiod i Bolivia och vägarna till frisläppningscentrumet var ofarbara. Vi blev tvungna att flytta fram avresan en månad till den 20e februari 2013, omboka flighterna, arrangera för nya veterinärbesök och göra en ny ansökan för det känsliga TRACES-certifikatet. Och vad hände sedan? Det var vid denna tid som vi fick reda på att planet mellan Heathrow och Madrid endast hade plats för sex burar inte sju. Vi kunde antingen låta två fåglar dela en bur eller enbart skicka sex fåglar i individuella burar. På grund av resans längd var det enda vettiga beslutet att sända sex fåglar i individuella burar. Vi skulle därmed låta ungen från 2012 återbördas till sina föräldrar och syskon men fortsätta karantänen och undersökningarna i det fall det hände något med någon av de andra sex. Det ingick i våra planer att någon skulle följa fåglarna under hela deras resa. Eftersom ett stopp var i Madrid ansåg vi att en spansktalande person var det bästa. José Antonio Diaz Luque, deltagare i det bolivianska fältteamet, var just personen för jobbet. Vi lät José resa till Paradise Park för att tillbringa ett antal dagar med arbete med fåglarna och staben för att sedan resa med fåglarna från Cornwall till London och sedan till Madrid och Santa Cruz samt därefter till frisläppningscentrumet.

Ahhh. Allt på plats! Inte riktigt. Fem dagar innan avresa fick vi ett mail från transportagenten. En strejk hotade utbryta i Madrid mellan den 18e och 22a februari –

storartat! Vi kunde inte riskera att sända våra fåglar den 20e eftersom allt tydde på att de då skulle få stanna i Madrid tills strejken var över. Den enda möjligheten var att skjuta på resan en vecka till den 27e februari. Naturligtvis betydde det... som du kan ana... ombokning av flighterna, återbesök hos veterinärerna och att åter ansöka om de känsliga TRACES-certifikaten – igen! Så med allting på plats för tredje gången så körde vi på. Den 26e februari gjorde vår veterinär slutlig pre-exportkontroll och verifierade alla hälsokrav som måste fullföljas vari intygades av fåglarna var friska och redo för resan. De placerades sedan i sina reseburar och lastades på ett fordon för resa till Heathrow Airport. Vi anlände till transportagenterna på Heathrow senare denna kväll och lämnade fåglarna i deras vård för natten och för att invänta embarkering på flighten till Madrid 4am nästa dag. Det fanns inget mer för mig att göra med undantag för överlämnande av alla papper. Vi kunde inte fira ännu eftersom José fortfarande hade flera dagar framför sig. Han behövde en natts god sömn innan han förenade sig med fåglarna på flighten till Madrid.

Bildtext:

De sex valda fåglarna tillsammans i Paradise Park, Cornwall UK innan avfärd. Fåglarna var förberedda för sin långa resa till Bolivia via Madrid. De anlände säkert och möttes av projektledaren Igor Berkunsky.

Från: Jamie Gilardi

Sänt: Fredag, Mars 01, 2013 7:05 PM

Till: WPT Stab och supporters

Ämne: "Bluebeards Ahoy"!

Jag sänder ett roligt foto för att låta er veta att de blåstrupiga arorna säkert anlände till Bolivia igår efter en lång resa (snö i Madrid) från Cornwall – ungefär 50 timmar allt som allt. Det är Igor till vänster, José i mitten och André till höger. De hämtade fåglarna vid flygplatsen ungefär 3 a.m. och körde sedan 7,5 timmar till bevarandecentrumet och förde över fåglarna till en tre veckors karantän. De ser lite utmattade ut men är lyckliga och det är bra. Det är svårt att föreställa sig att flyttandet av sex fåglar skulle innebära så stor ansträngning, tålamod och huvudvärk men vi är hoppfulla över att denna första grupp skall vara den svåraste jämfört med senare kommande. Jag anser att vi alla vid WPT ska känna oss stolta att vi lyckats så här långt. Fåglarna har redan börjat uppskatta de nya växterna i området!

Med de bästa önskningar,

Jamie

P.S. Det skulle vara intressant att veta vad fåglarna säger till varandra ... troligen något som "vi är säkerligen inte i Cornwall längre!"

Grundläggande riktlinjer

Av José Antonio Díaz Luque

DET VAR EN FANTASTISK DAG då de sex nyanlända slutligen åt nötter från motacú-palmen. En av de viktigaste sakerna i anpassningen till livet i Bolivia är att lära sig att äta från den föda som erbjuds i naturen. Motacú är nyckelkällan för vilda blåstrupiga aror och dessa fåglar ska snart bli fria!

Föda och ännu mer föda

Mycket av vår tid och uppmärksamhet under de första två veckorna efter fåglarnas ankomst var att samla in mat i naturen och bereda den på olika sätt till fåglarna och att se vad varje

fågel försökte göra. Vi lät dem övergå från papegojpellets och frukter som var deras huvudsakliga mat till den underbara variation som finns i naturen i området runt centrumet där de kommer att släppas. Vi har erbjudit mat i skålar, på grenar, morgon och eftermiddag, hela och skalade, uppskurna, blandade och krossade. Faktum är att vi försökt erbjuda ny mat i varje form och på olika sätt som tänkas kan och jag är nöjd med att säga att det fungerar. Varje dag har vi kunnat minska deras tidigare mat och har introducerat ny. Vi har också presenterat den nya maten såsom de kommer att finna den naturligt. Motacú-nötterna har varit en intressant utmaning. Först erbjöd vi dem oskalade och ingen av försökte alls öppna dem. De flyttade på dem och släppte dem på golvet och lekte med dem utan att äta av dem (låter det bekant?). Sedan började vi ge dem skalad motacú med små bitar av paranötter och en röra vid gjord med motacú och valnötter. Det fungerade! Efter det började de äta bitar av motacú och slutligen efter 17 dagar började de äta hela nötter noggrant just precis som vilda blåstrupiga. Det var ett stort ögonblick.

Socialt

Fåglarna anpassar sig väl också på andra sätt. De är otroligt aktiva under tidig morgon och sena eftermiddagar. Det är otroligt hur de kommunicerar med de vilda arorna. Varje dag ser vi blågula aror (*Ara ararauna*), brunpannade aror (*Ara severus*) och gulkrageara (*Primolius auricollis*) samt åtskilliga parakitarter flyger ovanför centrumet. De blåstrupiga börjar kalla ljudligt och svara på ropen från de vilda papegojorna. Just innan mörkret då de vilda papegojorna börjar slå sig ner för natten så börjar de blåstrupiga att flyga som galna inuti buren och skrika. Det är otroligt och jag är glad att ha möjligheten att uppleva detta. Det påminner mig om då vi frisläppte två blåstrupiga ungar (*PsittaScene* 23.2, maj 2011) och de beslutade sig för att vila med de vilda arorna alltifrån första dagen!

Säkerhet

Dessa fåglar är extremt viktiga världsresenärer och är mycket välskyddade. Vi har ett elektriskt staket runt egendomen och två kameror vid flygburen. Vi har inte sett några potentiella predatorer i området eller på bilder från kamerorna. De enda arter som vi sett genom kamerorna är ibis och tättingar som finns och finner föda i området. Vi har också byggt en mjuk vall runt flygburen för att skydda den från ormar. Dessutom har vi en snillrik ormfälla som bildas av vallarna. Vi har installerat metallskydd runt träden nära buren så det är omöjligt för råttor, ormar eller däggdjur att klättra upp på buren. Vi har också 24 timmars övervakning genom ett kamerasystem på plats. Inspektörer från regeringskansliet benämnt SENASAG har besökt centrumet tre gånger. Deras första besök var den dag då fåglarna kom. Det andra var nästan 2 veckor under fåglarnas 3 veckors karantän. Inspektörerna var glada över allt vårt arbete och verkligen imponerade hur vi sköter fåglarna, maten och fåglarnas säkerhet. Det som vi gör här är någonting verkligen otroligt för dem. Deras intryck från vårt arbete och projektet är mycket positivt. De kom på besök senaste gången då fåglarna var redo efter karantänen. Det var tillfredsställande att låta dem se ett projekt av detta slag som är så positivt för deras lands djurliv. Var beredd för fler nyheter om dessa sex fåglar då de får sin frihet. Bästa hälsningar från de blåstrupiga arornas land. Ett evigt liv för vilda papegojor.

Bildtext:

Sex sällsynta blåstrupiga aror (överst) som återförts till Bolivia och som lär sig att äta av olika sorters inhemska födoämnen: Hela nötter från Motacú-palmen (A), Fikus (B), Totaí (C), skalad Motacú (D) och Motacú-bitar (E).

FAQs (ofta ställda frågor)

Betraktanden om återintroduktion

HISTORIA SKAPADES den 28e februari 2013 när en grupp med sex sällsynta blåstrupiga aror reste från England till Bolivia som en del av ett internationellt projekt att föda upp och återupprätta vilda populationer i landet. Fåglarna har uppfötts speciellt för detta ändamål i Paradise Park i Hayle, Cornwall, UK, för att stödja ett 10 år långt projekt lett av World Parrot Trust (WPT). År av planering och noggranna bedömningar av otaliga frågor har förberett oss för denna fas i bevarandet av den blåstrupiga aron (BTMA). Här förklaras några av de kriterier som använts att redovisa denna process.

IUCN-kriterier: För frisläppningsprojektets utveckling har vi använt kriterier som har etablerats av "IUCN Reintroduction Specialist Group". Denna organisation är en del av "the Species Survival Commission" och är en intradisciplinär grupp vars primära mål är att främja återinförandet av livskraftiga populationer av djur och växter till deras naturliga ekosystem. Gruppen arbetar med återinförande av inte bara av fåglar utan också olika djursorter som reptiler, groddjur, däggdjur osv.

Definierad frisläppning; Release Defined: Av särskilt intresse är gruppens definitioner och klassificering i återinförandeprogram. Medan termen "frisläppning; release" används för olika tekniker så är det viktigt att klargöra vårt tillvägagångssätt i detta fall. Vad vi föreslår i samband med återinförandet av blåstrupiga aror definieras som: "...the intentional movement and release of an organism inside its indigenous range from which it has disappeared; den avsiktliga förflyttningen och frisläppandet av en organism inom sitt inhemska område från vilket den har försvunnit." Den sista delen är av särskild betydelse för att utvärdera risken. Termen "Förstärkning; reinforcement" (att lägga till fåglar till en redan existerande population) förväxlas ofta med termen "återinförande; reintroduction (att lägga till fåglar där de inte längre finns).

Sjukdomsrisk: World Parrot Trust har varit engagerat i bevarande, räddnings- och frisläppningsprogram för mer än 50 papegojarter i mer än 30 länder under mer än 20 år. Sjukdomshotet tas allvarligt och alla ansvarsfulla åtgärder vidtas för att minimera eller eliminera varje potentiell sjukdomsrisk. Individerna i denna förflyttning utvaldes från en sluten grupp som vi har arbetat med under lång tid. Fåglarnas historia och hälsotillstånd var välkänt och väldokumenterat. Fåglarna hölls isolerade från andra fåglar och undergick intensiv undersökning för olika infektionssjukdomar. De satt i karantän och veterinärer kontrollerade dem innan de bortfördes. Vid ankomsten till Bolivia så sattes de åter i karantän och hölls i isolering på plats där det inte fanns andra fåglar i fångenskap och de blir sedan eventuellt frisläppta i områden där BTMAs inte längre existerar. På grund av storleken hos ett BTMA-habitat (35 000 km²) och den otroligt ringa storleken på den vilda populationen (115-130 fåglar) och vår kunskap om de vilda fåglarnas rörelser efter att ha studerat dem under mer än 10 år i fält, kan vi med stor sannolikhet säga att inom överskådlig framtid blir alla frisläppningar återinföranden och att kontakt med andra vilda blåstrupiga aror är osannolik efter frisläppningen.

Överlevnadsförmåga; Survivability: Några välmenande publikationer har rest frågeställningar avseende överlevnadsförmågan hos papegojor som är uppfödda i fångenskap och vilka följer detta får om de sätts ut i det fria. Under de senaste 10 åren har en hel del nytt arbete om frisläppning kommit och det visar till stor del att framgångsrika frisläppningar av uppfödda papegojor är hållbar men också att överlevnadsförmågan hos

dessa fåglar kan vara mycket hög med ordentlig acklimatisering och med stöd till enskilda fåglar. För vår del blev WPT först involverat i återinförandearbeten under tidigt 1990-tal genom våra ansträngningar att stödja bevarandeprojektet för Mauritiusparakiter på ön Mauritius där den vilda populationen under sent 80-tal reducerats till endast 12 fåglar. Tack vara Echo har de nu blivit 580 individer. Nyligen i vårt FlygaFritt-program har vi varit direkt involverade i frisläppningen av tusentals papegojor i 13 olika länder, mestadels utvecklingsländer, om än med tidigare vildfångade fåglar som har hållits i fångenskap olika lång tid vilket i några fall betyder mer än 5 år. Följaktligen har WPT också stött och gett råd rörande andra organisationers frisläppningsarbeten såsom Ara-projektet som har frisläppt mer än 150 i fångenskap hållna (både hand- och föräldramatade) ljusröda aror och större soldataror samt återintroducerat dem i områden där de var regional utrotade (ett scenario identiskt med BTMA-frisläppningarna). I fallet Ara-projektet har deras frisläppningar pågått de senaste 8 åren och överlevnadsförmågan hos de frisläppta fåglarna varierar mellan 78 och 92 %. Under dessa år har många av de frisläppta fåglarna börjat häcka i det fria. Dessutom stödjer WPT och ger råd i ansträngningarna att frisläppa andra i fångenskap födda fåglar såsom ljusröda aror i Honduras, större soldataror i Ecuador och andra häcknings- och frisläppningsprogram för andra papegojarter i Brasilien. Om man följer WPTs råd och har alla anvisningar på plats så finns ingen känd risk rörande sjukdomar bland den vilda populationen från fåglar uppfödda i fångenskap. Bortom WPTs horisont har andra också varit involverade och har haft varierande framgång med återinförandet av andra arter av aror (ljusröda i Honduras, blågula i Brasilien, Trinidad och Tobago), ett antal amasonpapegojor på flera platser och en rad andra papegoj- och parakitarter.

Teknik: I nästan samtliga fall där en genomtänkt strategi används och "soft-release" teknik används (gradvis acklimatisering till lokala födoämnen och miljö samt uppföljning efter frisläppning) då är överlevnadsgraden hos fåglarna mycket bra till utomordentlig. I sällsynta fall när överlevnadsgraden var låg så tycks detta bero på "hard release" teknik (abrupt frisläppning följt av litet eller inget stöd efter frisläppningen).

Återinförandeaktiviteterna som implementeras här har framgångsrikt använts i ett antal andra program för olika papegoj- och araarter. Projektet har också allt stöd av reglerande myndigheter som är involverade i processen och de har gått igenom och godkänt den.

Den långa vägen hem

Av Cristiana Senni

Ngamba Island är en schimpans dröm. Föräldralösa schimpanser i Uganda har funnit ett paradiset och en fristad på denna ö i Lake Victoria alltsedan 1998. Nu kommer även afrikanska gråpapegojor att få en fristad där. Deras historia började för tre år sedan. I april 2010 tillkännagav "NGO Animals Lebanon" att 108 afrikanska gråpapegojor som skeppats från Libanon hade gripits av tullen vid Sofia Airport i Bulgarien. CITES-tillstånden var inte giltiga och dessutom är vildfångade fåglar förbjudna att föra in i Europa sedan 2005 (se *PsittaScene* 17.4, november 2005). Med erfarenhet av konfiskeringar tog WPT omedelbart kontakt med myndigheterna i Bulgarien för att få fåglarna tillbakasända till något av de länder i Afrika där de lever för rehabilitering och frisläppning. Papegojorna hölls i Sofia Zoo, medan man rättsligt undersökte, om regeringen kunde bekräfta konfiskeringens laglighet. Vid detta tillfälle visste vi inte var i Afrika fåglarna kunde återinföras. Det var inte klart var de hade fångats. Vi visste bara att de behövde ett säkert område där de kunde frisläppas och i ett område där infångande inte var tillåtet. Under hösten 2011 var fallet avklarat i domstolen och myndigheterna tillät att fåglarna skulle återinföras. Vi kunde slutligen organisera deras

återkomst till Afrika. Tråkigt nog under detta dröjsmål hade många av fåglarna dött på grund av den dåliga kondition som de ursprungligen haft då de hittades. Vi kontaktade myndigheterna i flera länder inklusive Uganda Wildlife Education Centre (UWEC) som är vår FlygaFritt-partner i Uganda. Vi hade tidigare arbetat tillsammans med frisläppningen av över 200 gråpapegojor (se *PsittaScene* 23.4, november 2011). Vi nådde också Uganda Wildlife Authority (UWA) som generöst också tillstyrkte att återföra dessa fåglar till Uganda. Det var fortfarande mycket arbete som skulle göras. En passande och säker frisläppningsplats måste identifieras, import- och exporttillstånd utfärdas och papegojorna behövde noggrann hälsundersökning, transportburar måste byggas och researrangemang måste göras. I oktober 2011 flög Dr. Gino Conzo från Italien till Sofia för att undersöka papegojorna, ta prover och applicera ringar. Dr. Conzo har stor erfarenhet av vilda gråpapegojor och har arbetat på WPTs uppdrag med ett stort antal konfiskerade gråpapegojor i Kamerun och i Demokratiska republiken Kongo. Han fann att fåglarna var i god hälsa och detta bekräftades senare av testresultaten. Under tiden undersökte UWEC möjligheten att släppa fåglarna på Ngamba Island, hemmet för Ngamba Island Chimpanzee Sanctuary. Ngamba ligger nära åtskilliga andra öar som regelbundet besöks av vilda gråpapegojor. En voljär byggdes för att kunna ha fåglarna i karantän och rehabilitera dem. Slutligen var allt klart. Tillstånden var utfärdade och flighterna bokade. Den 8e mars 2013 flög 33 gråpapegojor tillsammans med Dr. Conzo från Sofia till Entebbe, Uganda med Qatar Airways. Vid ankomsten hälsades de välkomna av Ugandas minister för vatten och miljö och av UWEC-staben. Några timmar senare nådde papegojorna sitt nya temporära hem på Ngamba Island. Trots sin långa resa började de direkt äta, dricka och slå sig till ro. Dr. Conzo tillbringade några dagar på ön för att försäkra sig om att alla papegojorna anpassade sig. Fåglarna acklimatiserar sig nu och anpassar sig till omgivningen och uppmuntras flyga så att musklerna är utvecklade då de frisläpps.

Så varför är detta projekt viktigt? Varje konfiskering av illegalt fångade fåglar är avskräckande för handeln. Men då hotade papegojor är involverade kan vi bidra till bevarandet genom att återinföra dem och hjälpa dem med att bygga upp nya populationer där arterna inte längre finns. Papegojor som konfiskerats i Europa har aldrig tidigare sänts hem för frisläppning. Vi är mycket stolta över att ha nått dessa resultat och vi hoppas också att fler länder ska följa detta exempel då de handskas med konfiskerade fåglar. Vi är också tacksamma för det samarbete och den hjälp vi fått från åtskilliga människor och institutioner och utan det skulle detta projekt vara omöjligt att genomföra. Ett tack till Stefan Avramov, Bulgarian Biodiversity Foundation; Yana Velina och Valeri Georgiev, Bulgarian Ministry of Environment and Waters; Irina Sahatchieva, Sofia Zoo; Dr. Gino Conzo, DVM; James Musinguzi, Uganda Wildlife Education Centre; Dr. Andrew Seguya, Uganda Wildlife Authority; Lilly Ajarova, Ngamba Chimpanzee Sanctuary. Ett stort tack också till Qatar Cargo och till Svilen Stamatov, Bulgarian Animal Transport för deras generösa bidrag.

Detta projekt stöddes helt av World Parrot Trust.

Bildtext:

Afrikanska gråpapegojor som konfiskerades i Bulgarien har återförts till Uganda. De kommer få en andra chans att bli fria på en privat ö i Lake Victoria.

Citat:

På min flygtur hem från Guatemala samtalade jag lite som vanligt med mina medpassagerare. Efter några korta första kommentarer visade det sig emellertid att vi hade mycket gemensamt. Ett par hade tillbringat föregående tre veckor i Centralamerika och sett några av de rikaste ekologiska platserna. Jag lyssnade på berättelser om fantastiska platser och vyer som inkluderade massor med fåglar och jag log för mig själv då jag frågade om detaljer. Jag frågade om de sett några papegojor. De svarade entusiastiskt 'inte många men det fanns en underbar plats där vi såg fantastiska ljusröda aror.' De fortsatte och beskrev en arkeologisk Mayaplats i Honduras som hette Copán. Där flyger ljusröda aror fritt över de utgrävda Mayapyramiderna, en glimt tillbaka i tiden.

- **Jamie Gilardi, WPT-direktör**

En ny generation

Det hände när Jamie var på hemväg efter att ha besökt flera av World Parrot Trusts projekt i Centralamerika, inklusive Copán. Resan hade bland annat lett till Honduras där han inspekterade vissa fåglar. En gång så vanliga fåglar i regionen, de heliga "solfåglarna", kan tydligt ses i flera stensulpturer i Copán Ruinas Archeological Park. Ljusröd ara (*Ara macao*) är nu nationalfågel i Honduras men tyvärr är den nästan utrotad och syns sällan i naturen på grund av långvarig jakt och fångst för handel som sällskapsdjur. Men tack vare en ekonomisk sponsor, klädjätten BOSS Orange, kunde man börja rädda arten med hjälp av "Macaw Mountain Bird Park and Nature Reserve", "Copán Association", "Honduran Institute of Anthropology and History" (IHAA), "Institute of Forest Conservation" (IFC) och World Parrot Trust (WPT). Tillsammans startades 2010 en mångårig plan för att få tillbaka ljusröda aror till Copáns Mayaruiner som är en nationalpark och ett UNESCOs världsarv. Ett skriftligt avtal förstärkte projektets betydelse på många olika nivåer. Ljusröda aror har funnits i Copán i decennier men fåglarnas beteende liknade mer omkringströvande påfåglar än den "kunglighet" som de annars besitter. Men lyckligtvis hade de två stödjande krafter på sin sida. Den ena var Lloyd Davidson och den andra Ricardo Agurcia. Lloyd blev förhäxad av papegojor för 30 år sedan och sköter nuförtiden "Macaw Mountain Bird Park and Nature Reserve" i Copán, Honduras. Ungefär samtidigt utredde Ricardo, arkeolog, den forna kulturen i Copán, en av mayafolkets viktigaste städer. Båda blev intresserade av aror och tillsammans lade de grunden för att förbättra tillståndet för kvarvarande fåglar och de berättade om fåglarnas långa historia i mayafolkets kultur. Vad de inte förstod var att de höll på att skapa ett frisläppningsprogram genom att börja släppa fåglar fria i området som en gång var deras, fåglar som hade levt i fångenskap eller var beslagtagna. De ville bara ha arorna tillbaka till naturen. Det behövdes viktiga förändringar i arornas skötsel och diet för att få dem bete sig naturligt och flyga – de behövde flyga runt och leta födoämnen och därmed slå besökare i parken med häpnad. Visionen var att öka antalet fåglar genom att släppa fri fåglarna som kom till parken via donationer eller beslag och genom naturlig fortplantning inom parken.

WPT skickade José Antonio Diaz Luque för att besöka Copán och hjälpa till med det tekniska vid förberedelserna till frisläppningen. José hjälpte till att få tag på och påverka internationella partners. De förstod kanske då för första gången att deras försök hade global betydelse och faktiskt kunde fungera som modell för andra som arbetade med återställande på andra håll. Snart var inte ljusröda aror någon nyhet längre i Copán, det var ett skådespel. Researrangörerna ändrade sina tidtabeller och information på grund av arorna. Resorna var populära och efterfrågade. Fåglarna hade blivit en höjdpunkt för turisterna, de ville se

fåglarna. Samtidigt började arorna väcka stolthet inom det lokala samhället som symbol för den mytologi som tidigare styrde dagligt liv.

Nu har det framgångsrika frisläppningsprogrammet i Copán ("Guaras en Libertad la Belleza Regresa") varit i gång i tre år. BOSS Orange har gett internationellt stöd till World Parrot Trust (WPT) via marknadsföringsinsatser. De har nyttjat sociala medier tillsammans med lokala aktiviteter i modedetaljhandeln. Klädjätten har tillverkat en special edition T-shirts som har dragit uppmärksamhet till behovet att rädda papegojorna. Nu är fåglarna tillbaka, de är friska och häckar på ett utvidgat område runt parken och deras närvaro påverkar samhället och kulturen i Honduras. Människan har traditionellt varit den värsta boven för ljusröda aror, fångst för handel och för mat samt miljöförstöring har varit problematisk. Därför var det viktigt att denna nya generation vilda aror skulle välkomnas av en ny generation av människor, av ett samhälle som vet, förstår och värdesätter fåglarna precis som det var naturligt för det forna mayafolket. Nyckeln till förändring är utbildning. Medan byggandet av frisläppningsanläggningen och diskussioner om vilka fåglar som skulle flyttas dit var på gång vid "Macaw Mountain", skapades i samhället ett tio månaders utbildningsprogram för lärare i klasserna 1-6. Programmet finansierades via Copán Association. 2011 presenterades den första utbildningsmodulen. Lärarna fick en ny modul varje månad. Modulerna handlade om olika aspekter i ljusröda arors biologi, bevarande och historia. Lärarna blev specialutbildade i olika ämnen och barnen fick en speciell belöning när vilda aror från "Macaw Mountain" kom på besök till skolan. Över 4 000 barn fick möjligheten att se och röra papegojor eller ha en på sin axel. Flera familjemedlemmar kom också till skolan när de fick veta om arornas besök.

På strategiska ställen i samhället placerades det informativa skyltar, vid den lokala marknadsplatsen, olika affärer och vid stigarna genom dalen. Skyltarnas innehåll var ägnat att förstärka den utbildning som barnen får i skolan och sprida kunskap om arorna via generationer. Permanenta informationsskyltar placerades i Copán Archeological Park för att mer än 100 000 årliga besökare skulle få information om fåglarna. I stadens Central Plaza hålls sedan två år i rad en festival "Festival de las Guaras" (arafestival) som nu är tänkt bli en årlig händelse. Från "Macaw Mountain" kommer aror till Central Plaza-området där hundratals lokala barn, vuxna och resande samlas för att uppskatta fåglarna, åsynen och festligheter. Bättre skötsel av existerande fåglar och frisläppning av både i fångenskap uppvuxna fåglar och beslagtagna fåglar har en synlig effekt. I april 2013 var det tre nykläckta ljusröda araungar och sju ägg lokaliserades i parken. Nio konstgjorda bon har utplacerats (finansierade av World Parrot Trust) och man har sett arapar som undersöker naturliga trädhål i ett avsides område. Experter uppskattar att inom några år kommer flocken att växa med dussintals ljusröda aror i "Archeological Park" och i den närliggande Copán Valley. Matstationer lockar också flera andra fågelarter till platsen och den håller på att bli en destination för fågelskådare och det gör Copán ännu attraktivare.

Ljusröda arors frisläppningsprogram vid Copán håller på att bli en riktig höjdpunkt för alla andra frisläppningsprogram i Centralamerika. Det är det enda frisläppningsprogrammet där ljusröda aror släpps fria så nära ett befolkat område. Copán Valley har över 15 000 invånare som får nytta av programmet och det är ytterligare en spännande attraktion för de många besökarna i området. Men det viktigaste är att det lokala samhället är stolt över ljusröda aror, var och en är med och hjälper till att få tillbaka Honduras nationalfågel.

Bildtexter:

För några år sedan fanns endast några få ljusröda aror i Copán Ruinas Archeological Park i Honduras. Nuförtiden skapar de glädje i skolorna och de förändrar samhället. Ett strålande samarbete mellan två begåvade personer, Lloyd Davidson (ovan till vänster) och Ricardo Agurcia (ovan till höger), har resulterat i ett modellprogram för arornas räddning, frisläppning (överst) och utbildning. (Till vänster) Vackra skyltar hjälper till med att sprida information till hela samhället. Arorna syns tydligt i forna stensulpturer vid Copán. (Överst) Barnens konst på den årliga arafestivalen. Besökare har möjligheten att titta på fåglarna och delta i samhällets festligheter som denna, hedra de ärade fåglarna och insatserna att få dem tillbaka.

Siffror:

8 aror släpptes fria från "Macaw Mountain" vid två olika tillfällen för att förenas med de 14 vilda ursprungliga aror som lever vid Copán Ruins Archeological Site. De är nu friska och flyger bra.

14 ungar (åtminstone) har kläckts i naturen i Copán Archeological Park och aror har börjat synas utanför parken.

En 10-månads utbildningsmodul om ljusröda aror presenteras under skolåret för barnen i klasserna 1-6. De spanskspråkiga modulerna finns fritt tillgängliga på nätet.

4 000 studerande i 50 lokala skolor har deltagit i programmet som nu pågår tredje året.

Övervakad av "Asociación Copán" har utbildningskomponenterna finansierats för tre år av deras dotterorganisation i USA, Copan Maya Foundation.

100 000 besökare kommer årligen till Copán för att se ruinerna och naturens underverk, fritt flygande aror.

100 fritt flygande aror förutspås inom fem år.

Se www.psittascene.org för länkar

Vild diet, alternativ för sällskapsfåglar, del 1

Av Jamie Gilardi

Vilda papegojor sätter sina näbbar i alla sorters matvaror och deras smak varierar från dag till dag och från säsong till säsong. Under mina år som doktorand tidigt 1990-tal hade jag privilegiet att utforska större papegojsamhällen i sydöstra Peru nära de nuförtiden berömda lerbranterna längs floderna Manu och Tambopata. Fokus i mitt arbete var ta reda på vilken sorts föda de 17 papegojarterna (från parakiter till aror) nyttjade, fåglar som vi följde både under regnsäsong och under torrperiod. Efter att jag därefter hade publicerat resultaten med min tidigare rådgivare Catherine Toft (se www.psittascene.org), kändes det naturligt att utforska hur den vilda dieten kan hjälpa oss med våra egna sällskapspapegojor. För att få lite djup i diskussionen tog vi också med EB Cravens. Hans kompetens var värdefull med kunskaper i ämnet efter decenniernas erfarenhet av framgångsrik skötsel av papegojor. Vad lärde vi oss då efter timmar i fält medan vi tittade på när och vad vilda papegojor åt och efter timmar i laboratoriet då vi testade näringsinnehållet i maten? Vi talar om specialister och generalister. Det finns faktiskt riktigt intressanta papegojor i specialistkategorin, arter som rödbukad ara, Lears ara, och hyacintara (*Orthopsittaca manilata*, *Anodorhynchus leari*, och *A. hyacinthinus*) som bara äter en eller två sorters föda men de är i allmänhet ett undantag. Den stora majoriteten av observerade papegojor hör till generalisterna. De äter väldigt varierande kost inklusive praktiskt taget alla växtdelar som frön, frukter och nektar men också själva blommorna, knoppar, bark, träddelar och blad. Många arter går vidare från

växterna och äter insekter och larver och i vissa fall havssniglar. Rödpannad kakariki har till och med observerats dra sjöfåglars ungar från sin underjordiska håla och äta dem levande! När det gäller all sorters peruanska papegojor, konstaterade vi att nästan alla arter äter väldigt varierad föda men mest frön i olika mognadsstadier. Det var ingen överraskning att papegojorna föredrog växtdelar som har höga halter av protein och fett. Det som gjorde intryck på oss var hur höga halter vissa av dessa växter hade när vi testade dem i laboratoriet. Vissa innehöll närmare 50 % protein och vissa över 50 % fett – där närmar vi oss pinjenötsområdet! (100g pinjenötter innehåller 70 gr fett, övers.anm.TH) En annan intressant bit i detta pussel var hur oemottagliga de här fåglarna är för kemikalier i sin föda som i allmänhet är ganska giftiga för andra fåglar och däggdjur. Vi testade olika giftighetsaspekter och konstaterade att papegojorna äter högkvalitativ föda oavsett om den hade hög giftighetsgrad eller inte. Det visar sig att denna heterogena grupp papegojor omfattar en samling frätare som flyger flera mil i regnskogen och egentligen äter alla möjliga näringsrika frön eller frukter som de tar i sina kraftfulla näbbar. Men oavsett sin roll som fulländade frätare, hur hjälper oss den här informationen att bättre ta hand om våra egna papegojor?

En utgångspunkt är att ta hänsyn till är att det finns dramatiska skillnader mellan vilda papegojor och papegojor i fångenskap när man tänker på näringsbehovet speciellt det totala energiintaget. Vilda papegojor flyger en stor del av dagen, ibland flera mil per dag. Att flyga är energimässigt kostsamt, cirka 10-15 gånger mera kostsamt än att sitta på en pinne! Så om vilda papegojor mer eller mindre motsvarar olympiska idrottare borde de äta lika mycket. Våra egna sällskapspapegojor är i jämförelse, å andra sidan ärligt talat soffpotatisar. När man kommer ihåg det, är det lättare fokusera på två viktiga aspekter i vilda papegojornas diet som kan ge praktiska råd till sällskapspapegojor: variation och giftighet.

Vilda papegojor visar faktiskt att det är bra med variation i födan. Men när vi strävar efter att ge olika nya och varierande födoämnen kan det i verkligheten vara svårt att få papegojorna äta dem. Här i norra Kalifornien adopterade vi i fjol två gråpapegojor. De närmar sig nu trettio och fyrtio år och är vackra fåglar men är speciella vid matskålarna. Vi kom på att det krävs envishet och tålamod om man vill presentera nya födoämnen. Och väldigt ofta, just när vi nästan har gett upp hoppet med ett nytt, blir de helt plötsligt intresserade av det och börjar ivrigt äta.

Om man tänker vidare från frön och pellets är det lätt och tryggt att börja med människoföda. Nästan allt som går att odla är säkert och värt att testa med ett möjligt undantag av avokado (fast vilda amasoner i Los Angeles uppenbarligen älskar dem; här i Sverige avråder man starkt från avokado, övers.anm. LP). Som sina vilda systrar och bröder, är det troligt att också dina fåglar föredrar fett- eller proteinrika sortiment, speciellt när de har lärt sig äta sådant. Hängande saker i ett snöre eller en vajer (morötter, selleri, äpplen, granatäpplen) blir förstörbara "leksaker" som med tiden kan bli värda att äta. Resterna från vårt eget matbord kan också innebära ett lätt och enkelt sätt att utvidga fågelns diet. Vi är också allätare och så länge du erbjuder hälsosamma matvaror som du till exempel kan ge din fågel borde det vara både säkert och stimulerande.

Frågan om gifter är mer komplicerad eftersom vilda växter i allmänhet har en komplex kemi och eftersom olika papegojor reagerar på olika sätt på giftiga kemikalier i växterna. Om man kommer ihåg varningen, är en sak absolut klar: vilda papegojor har utvecklats under miljoner år och de har ätit föda i naturen som innehåller en förvirrande lista olika kemikalier. När människan kom och domesticerade växterna blev de flesta växtdelarna "mat" ur människosynpunkt. När vi manipulerade växter genom selektiv fortplantning,

eliminerade vi nästan all kemisk komplexitet i växterna. Så hur översätter vi vetenskap till praktiska och säkra råd till våra sällskapspapegojor? Här är det två sätt som kan vara värt att testa.

En möjlighet är att erbjuda en liten mängd (obesprutade) frukter, blommor och nötter från egen eller grannens trädgård för att väcka fågelns intresse. Titta vad vilda fåglar i ditt område äter och erbjud samma föda i små portioner för att ta reda på om din fågel också gillar det. Vi hade tur med våra gråpapegojor med liguster, väldigt mogna oliver och med några av glansbuskens frukter. Intressant var det när man erbjöd grenar av de här och andra så ville fåglarna skala barken och ibland ignorerade de själva frukten helt och hållet. Det här leder till den andra möjligheten. Vi tänker ofta att "tugga" betyder att man ger en färsk gren åt fågelns med tanken att där har fågelns någonting att tugga på, att den berikar och tränar käkmuskler och håller näbben i skick. Du kan kanske lägga märke till att din fågel inte bara tuggar utan också äter den. Stora grenar erbjuder bark, träddelar, löv, knoppar, frukter och frön. Du märker att sådana grenar är nyttiga för dina fåglar, den kan ändra deras matvanor till något nytt och intressant. Och eftersom de flesta papegojorna sannolikt kan varna varandra, identifiera alltid växterna som du tänker ge åt dem. Undvik allt som är känt att vara giftigt för andra djur och människor. Du behöver inte erbjuda mistel, oleander, risinfrö, hemlock eller någonting annat med "gift" eller "dödligt" i namnet eftersom det finns tusentals andra säkrare alternativ.

Vi kan säkert lära oss mycket från vilda papegojor och med en gnutta försiktighet kan deras råd hjälpa oss att ge mer variation, berikande och hälsosamma alternativ till våra egna sällskapsfåglar. Ta det lugnt, kolla vad som funkar, fråga dina papegojvänner om deras framsteg/erfarenheter och förstås dela dina erfarenheter med andra.

Bildtexter:

Ge vild föda i naturlig form för att stimulera fåglarnas utforskning.
En rödnackad lori i fångenskap samlar blommor från ett hebetråd.

Vild diet, alternativ för sällskapsfåglar, del 2

Av EB Cravens

Det enda säkra sättet att ge samma föda åt sin sällskapspapegoja som vilda papegojor äter är att bo inom fågelns naturliga område och släppa ut den dagligen så att fågelns kan äta samma föda som alla de andra av artens representanter. Ganska omöjligt för de flesta fågelägare, eller hur?

Men det är ganska möjligt att själv göra rejäla försök för att efterlikna vilda fåglars matvanor. När vi gör så, måste vi först komma ihåg att vi inte behöver "vild" diet utan "naturlig" diet. När fågelns får naturlig diet, då har man uteslutit industriellt tillverkade matvaror från matskålen. Alla sådana matvaror är förstås inte bannlysta eftersom lämplig näring (inklusive något enstaka människogodis!) är det yttersta målet för vilken papegoja som helst. Men när det är möjligt, är det bäst att ersätta industriellt tillverkade ämnen med råa, naturliga varor.

Först borde vi ta en titt hur de flesta papegojor och parakiter äter. Har du någonsin tittat på vad en gråpapegoja eller en solparakit gör med en oskalad valnöt? De håller nöten med foten (eller är böjda över maten som vissa arter som ädelpapegojor eller bergsparakiter) och tuggar långsamt nöten till fint pulver, äter lite, slösar bort mycket och letar efter livsviktiga fetter och oljor. Om de inte är vrålhungliga eller om de inte matar omätliga ungar, vill de flesta papegojorna inte ha så stora munsbitar. De tuggar och tuggar istället, erhåller näring

och flytande substanser från juicer, oljor, mineralrika smulor, klorofyll, växtenzymer och motsvarande. Det är just därför det så ofta finns så mycket delar som faller ner från träden när vilda papegojor håller på att äta. En insektsätande eller en fågel som inte krossar frön äter hela guavafrön. En papegoja malar den till en lös röra. Det är nästan som om papegojorna föredrar mixad föda som normal måltid.

Förstås föredrar de flesta papegojor som jag har observerat mjuk föda, blommor, knoppar, färska skott, larver, fruktkärnor, omogna frön osv. Det hela torkade och pressade pelletskonceptet med torra kommersiella frön är ganska främmande för en papegojas matsmältningssystem. För att matsmältningen ska fungera bör fåglarna dricka mycket mer vatten än vad de är programmerade att göra.

Det här är det viktigaste orsaken till varför jag och April kokar säd och groddar tillsammans med alla andra naturliga råa matvaror som vi ger till vår flock. Att koka dem gör dem mjukare. Under sen eftermiddag får våra fåglar en regelbunden frömix som ligger i blöt till nästa dags frukost. När vi funderar på att ungefärligen kopiera vilda fåglars matvanor, tittar vi på vad fåglarna inom vårt eget närområde äter. Om vårens blommor står på menyn, kan vi gå ut och klippa blommor från knoppande träd, tusenskönor eller tagetes, astrar, lejongap, lin eller knoppar från fruktträd och erbjuda skott till våra fåglar tillsammans med deras dagliga föda. Papegojorna söker ofta sådana här färskvaror först som tilltugg. Om klätternivån, spikklubba, fikon, mullbär, plommon eller ollon bär frukt på sommaren, kan de här närande artiklarna tas med i dieten. I Santa Fe, NM, brukade jag klippa grenar från smalbladig silverbuske, chamisa, kvittenträd eller enbärsbuske och ge dem till mina amasoner och lorier. Från grönsakerna koncentrerade vi oss på stjälkar och knoppar, knapriga artiklar och närande vätskor. Blasten från morötterna och rödbetorna är ett klassiskt exempel på köksgrönsaker som kan ges till burfåglar. Broccoli eller rädisa som har slagit ut och bildat gula eller rosa blommor och små gröna blad är ett utmärkt exempel på vad fåglarna gillar att äta, precis som sått gräs och kärnhus, sådant som vilda flockar också äter.

Jordbruksmarknader, hälsobutiker och speceriaffärer erbjuder många alternativ på färska råvaror till någon som vill utöka sällskapsfågeln matvaror. Vi koncentrerar oss på frukter och grönsaker som har grön och mogen kärna – guava, papaya, fikon, granatäpple, passionsfrukt, sylriga gröna äpplen, ekologiska ärter, bönor och grodda baljväxter. Oätta fågelfrön kan gro och växa i trädgården tills de blommar och bildar ett kärnhus som papegojorna kan äta. Färgtistel, solros, raps, hirs, bovete, hampa osv. är bara några som de inte kan motstå, till och med kräsna papegojor som inte vanligtvis äter grönsaker.

Om du lägger torra frön från en gård eller hälsobutik i blöt i 24 till 48 timmar och sköljer dem ordentligt, kommer de att gro och ändra sitt näringsinnehåll så att den liknar gröna frön som fåglarna äter i naturen. (Se Groddar för papegojor, PsittaScene 24.4. november 2012)

Glöm inte ätbar bambu, palmer, orkidéer och örter. En berömd amasonpapegojexpert, den avlidne John Stoodley från England, brukade skriva om att klippa stjälkar och knoppar och ge dem till fåglarna tillsammans med dagliga födan. Han trodde att det hjälpte matsmältningen och gav någonting för sina papegojors tuggbehov.

Jamie har rätt när han säger att grönt bör ges dagligen till papegojor! Papegojorna äter i faser. De söker inte samma saker i augusti som de gör i mars, de vill ha annorlunda föda under regniga dagar med lågt lufttryck än under soliga morgnar, deras kroppar skriker efter speciell föda när hormonerna styr, när det är dags att häcka, rugga, mata ungar eller vid vila

och övervintring när dagarna är kortare och mörkare. Om din fågel upptäcker rå föda som är bra för den och den vill faktiskt äta det, ge den till fågeln tills perioden går över.

En sista anmärkning. Det är sant att vilda papegojor älskar läckerheter som innehåller mycket protein och fett eftersom de bränner så mycket energi när de lever och flyger. Ägare till sällskapsfåglar bör också ägna en tanke åt flockens kaloriförbränning. Sällskapsdjur som hålls i för varm och instängd miljö är ett bra exempel. Svalare temperatur, vind, regn och solsken, uppmärksamhet och iakttagande av andra fåglar, hoppande, klättrande, uphochner-hängande och födoletande, förande av oljud osv. allt hjälper papegojor att hålla sig aktiva och bränna energi. Sådan aktivitet kommer att öka sällskapsdjurets aptit och hjälper till med att styra deras matvanor mot en diet som gör dem livliga, friska och emotionellt alerta.

Vi alla kan kanske inte kopiera vilda fåglars diet så mycket som vi önskar men slutligen tror jag att en grön knopp är en grön knopp, vattenmelon-, cantaloupe- eller squashfrön är bra och en munbit kokosnöt är som en kärna från en palmnöt. Försök lära dig att tänka som en papegoja och dina matval för din flock kommer att öka oändligt...

Bildtexter:

Efter badet, Ika, en Kappapegoja, njuter av färsk mullbärskvistar i sin voljär.

En gulkindad amason i en vild flock i Kalifornien (USA) söker föda i ceylonmahogny, ett vanligt gatuträd i några städer i USA.

HELT NY PODCAST!

Charlie Moores talar naturligt med EB Cravens

www.psittascene.org "enjoys fresh Mulberry browse in her aviary".

Papegojhändelser

Lory Meeting, Lorimöte

Juni 23, 2013, Yorkshire Wildlife Park, Doncaster, UK

Det årliga lorimötet som organiseras av Rosemary Low och "Ventura Events" är öppet för alla intresserade av lorier. www.venturaevents.org.uk/future-wildlife-events/

Susan Friedman Workshop

Oktober 19-20, 2013

Seattle Parrot Expo, Washington, USA. Susan Friedman Ph. D kommer att ge en tvådagars kurs som rör beteende (Behavior +Works LLA workshop) vid Seattle Parrot Expo. Lördag och söndag kl. 9-5 http://www.flight-club-foundation.org/Seattle_Parrot_Expo.php

Paradise Park Parrot Pampering

Juli 27-28, 2013

Cornwall, UK. Kom och se papegojor och njut av fantastiska fåglar i Paradise Park Cornwall UK och följ spåret med frågor och gör en samling av leksaker för berikande.

www.paradisepark.org.uk

5th annual Parrot Lover's Cruise, Femte årliga kryssningen för papegojälskare

Oktober 26 - november 2, 2013, avgår från San Juan, Puerto Rico.

Talare inkluderar WPT-direktören Jamie Gilardi, avikulturisten EB Cravens och berikandeexperten Robin Shewokis. Destinationerna är bl.a. Puerto Rico, St. Croix, St. Kitts, Dominica, St. George's och St. Thomas. www.parrotloverscruise.com

TACK, donationer

The Tropical Butterfly House Wildlife & Falconry Center i Sheffield, South Yorkshire, UK är ett paradiset för djurälskare. Parken har olika dagliga evenemang med djur som inkluderar visningar med papegojor. Förra året gavs information om World Parrot Trust och man samlade in medel vilket totalt gav 1 782 pund till WPT. Tack Butterfly House och besökare! (Ovan) Huvudskötare Heather Scott med grönvingade aran "Ruby".

☞ <http://www.butterflyhouse.co.uk/>

Till minne av **Malcolm Ellis**

Malcolm Ellis avled oväntat den 8e februari vid en ålder av 72 år. Den världsberömda fågelillustratören, författaren och fågelägaren hade just återvänt från fem veckors fågelbesök i Australien. WPT Trustee och Paradise Park Curator David Woolcock gav denna hyllning i Cage & Aviary Birds (27e februari 2013):

Malcolm var ovärderlig för World Parrot Trust under de år organisationen bildades. Hans fantastiska konst gav en informativ WOW-effekt som inte bara tjusade ögat utan också framkallade medel från så många människor. Dessa tavlor har spritts över hela världen och har lett till ovärderliga donationer som direkt har bidragit till papegojornas bevarande. Malcolm illustrerade också emblem/symboler såsom den på St. Vincent som bidrog till bevarandet av den nationella fågeln St. Vincentamazonen.

Malcolm var en generös och begåvad konstnär. Jag minns väl då jag besökte honom för att samla konst som han hade producerat för WPT och desperat försökte övertyga honom om få betalt. Han var mer intresserad av att veta att hans arbete användes för att rädda fåglar än att få hela det finansiella värdet.

Malcolm var en gentleman och en som på sitt lugna och anspråkslösa sätt gjorde mer för papegojornas bevarande än många inser. Vi i WPT känner till hans stora bidrag och är för evigt tacksamma.

World Parrot Trust Sweden (Scandinavia) har en FaceBook sida. Gå gärna in på denna och tyck gärna om den så vi får ökad spridning.

Jag har också fått ett antal större (36x48 cm) Boss Orange (Hugo Boss sponsrar) jutesäckar i olika färger med mönster som togs fram i tävling för försäljning. Meddela mig Lars wptlars@gmail.com om intresse finns. De kostar 55:- men vet inte i dagens läge vad portot kostar. All behållning går givetvis oavkortat till WPT.

